

Økonomistyring – ledelse og digitale muligheder

Østdansk Landboforening

22. Oktober 2019

Nicolai Fog Hansen og Michael Højholdt, SEGES

SEGES

Promilleafgiftsfonden for landbrug

STØTTET AF

Formål

- Dagens program sætter fokus på, hvordan landmænd kan få mere overblik og bedre ledelse og styring af bedriften og dens økonomi– f.eks. via brug af Dashboard.
- Det giver værdi at arbejde med økonomistyring på bedriften. Det gøres bedst, hvis man har sine data tæt på og bruger dem i den daglige ledelse og til styring af bedriften.
- Vi har særligt fokus på at blive klogere på de emner, som planteavlere gerne vil styre efter og følge op på.

Dagens program

- *Velkomst v/ Torben Flinch*
- *Introduktion af dagens program v/Nicolai Fog Hansen*
- *Bordet rundt v/alle*
- *Hvor skal vi lægge fokus i styringen? – highlights fra økonomiske analyser v/Michael Højholdt*
- *- Pause –*
- *Budget og Benchmarkanalyse v/Maria Skov Wegner*
- *Præsentation af eksempel på digital økonomistyring – dashboard v/Nicolai*
- *Kommentarer og ideer til forbedring af økonomistyring for planteavlere v/alle*
- *Afrunding og tak for i dag v/Torben*

Bordet rundt

- **Præsenter din bedrift, produktion og den måde du styrer og leder bedriften på:**
 - Produktionsomfang, dyrkningsmetoder, afgrødevalg, kontraktavl, specialafgrøder, halmbjægning mv.
 - Evt. besætning, samarbejde med husdyrproducenter, næringsstofforsyning, brug af maskinstation
 - Medarbejdere, og ledelse
 - Handelsstrategi – indkøb og salg
 - Planlægning, opfølgning og styring af produktion
 - Planlægning, opfølgning og styring af økonomi
 - Osv....

Hvor skal vi lægge fokus i styringen?

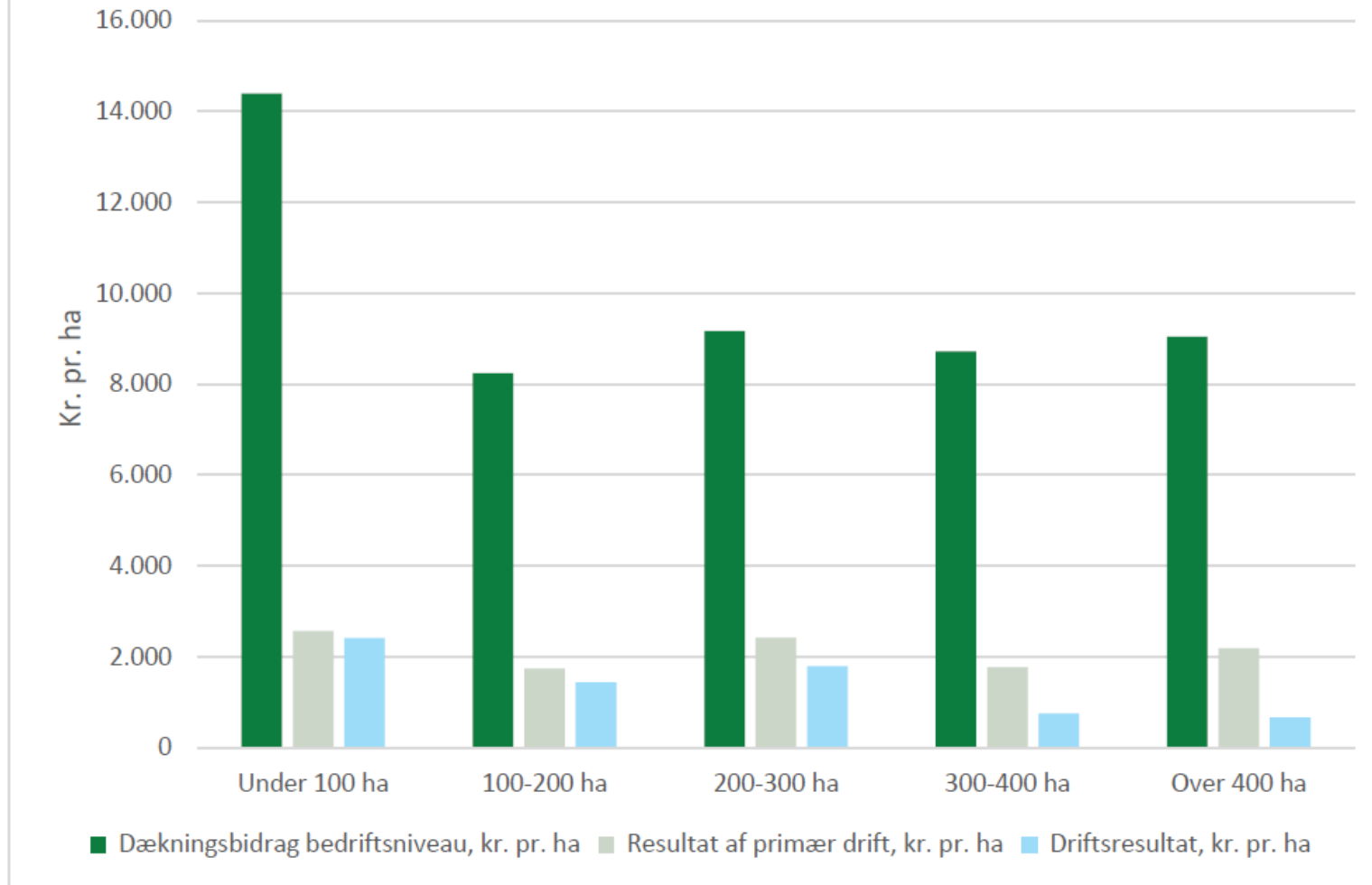
- highlights fra økonomiske analyser

- Der er stor spredning i udbytter, omkostninger og resultater
 - Årsrapporter
 - Business Check - driftsgrensanalyser
 - Maskinanalyser
- Når vi kender årsagerne til spredning i resultater, og forstår hvordan vi påvirker dem, kan vi arbejde på at forbedre resultater

Driftsresultater

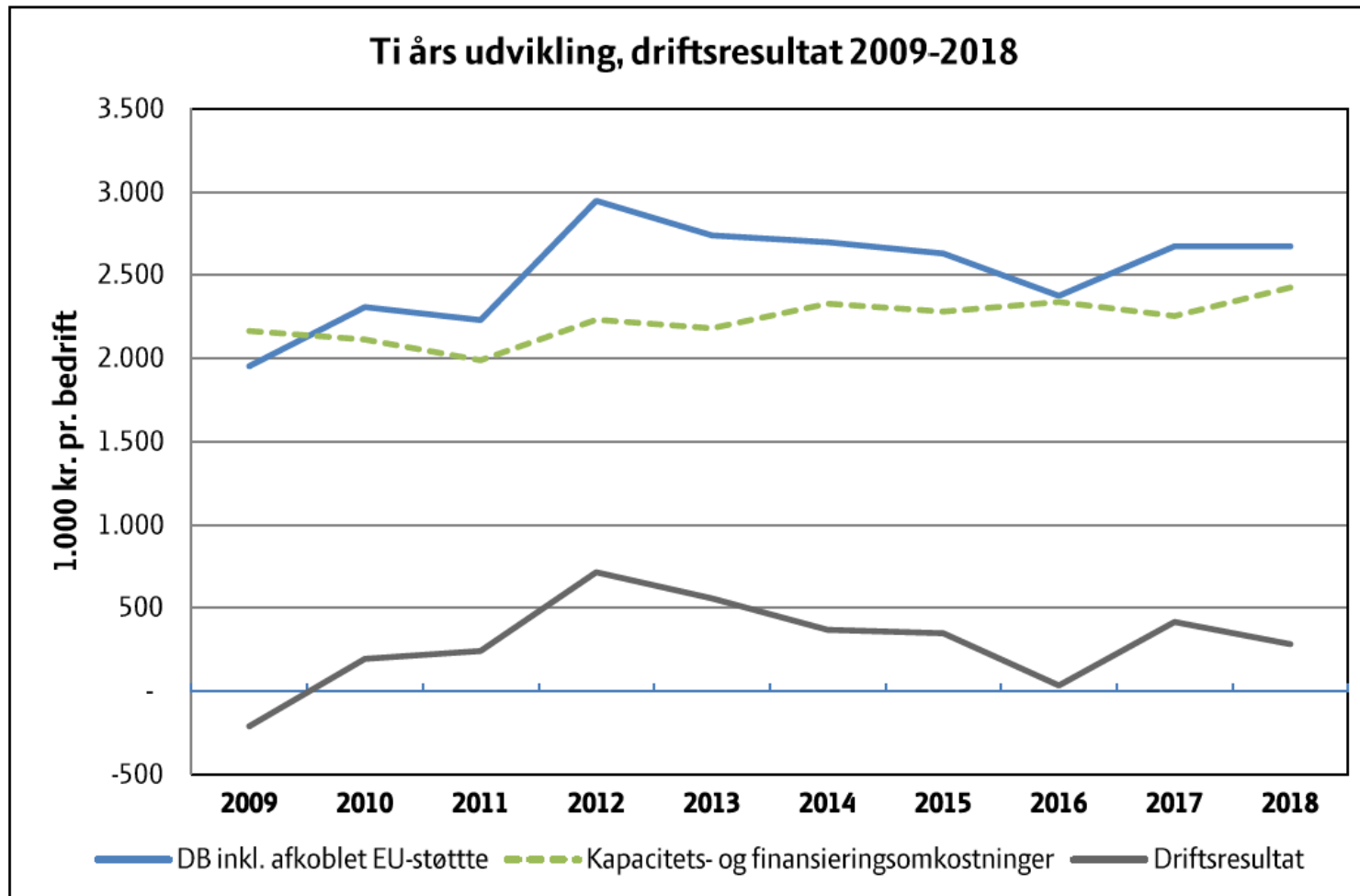
År	2015	2016	2017	2018
Antal regnskaber	844	771	772	899
Ha dyrket areal, gns. pr. bedrift	219	232	232	242
	Beløb i 1.000 kr.			
Bruttoudbytte	3.048	2.814	3.114	3.125
Stykomkostninger	-931	-969	-957	-950
Dækningsbidrag	2.117	1.845	2.157	2.175
Maskinstation	-187	-199	-210	-235
Afskrivninger mv.	-472	-490	-470	-489
Andre kapacitetsomkostninger inkl. løn	-875	-895	-846	-952
Resultat af primær drift	583	261	631	499
Afkoblet EU-støtte	513	530	516	532
Finansieringsomkostninger	-748	-756	-730	-749
Driftsresultat	348	35	417	282

Resultat fordelt på bedriftsstørrelse 2018

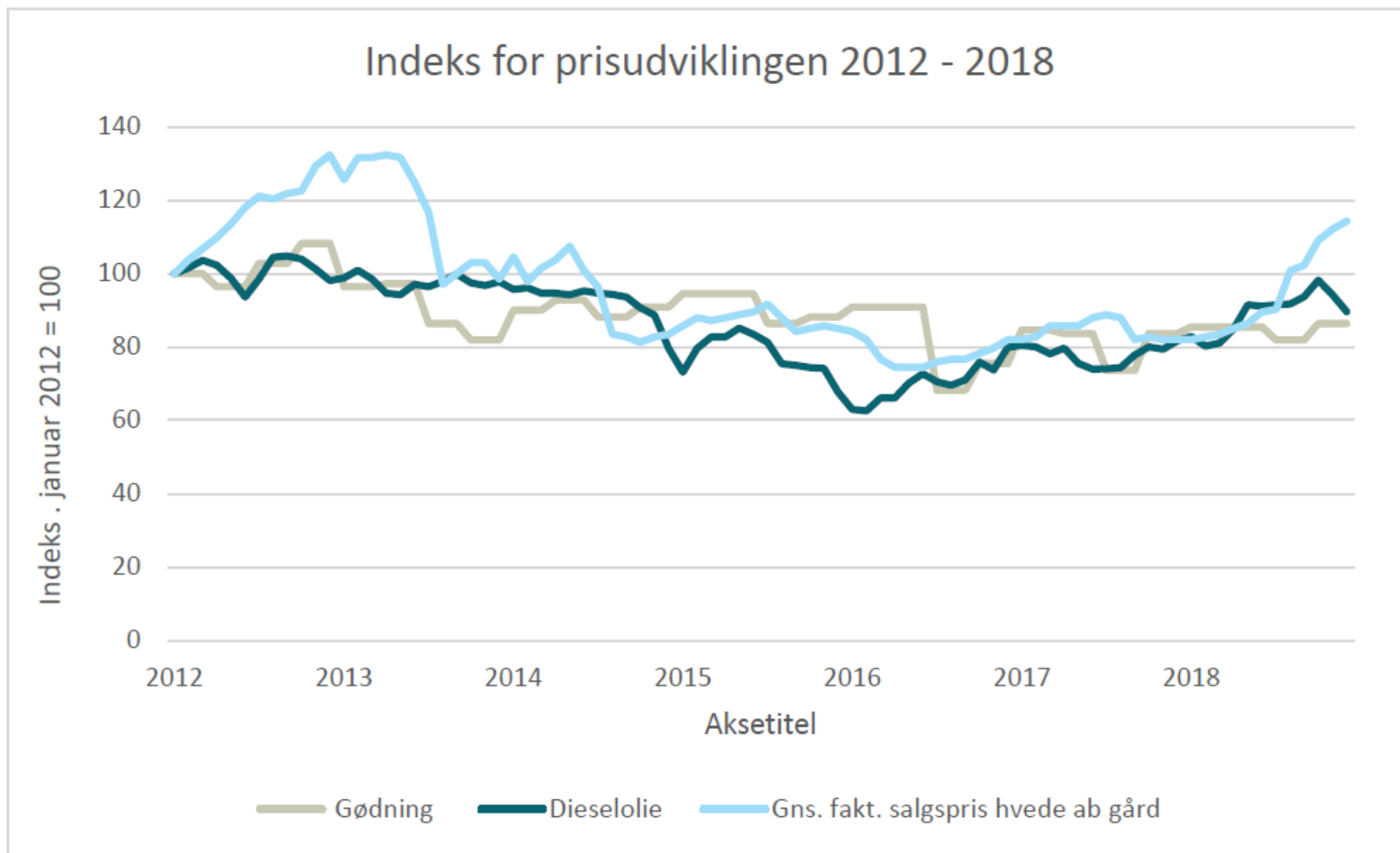

Figur 2. Resultatopgørelse opdelt efter bedriftsstørrelser. Driftsresultaterne i de forskellige størrelsesgrupper skal vurderes under hensyntagen til, at der er væsentlige forskelle i, hvor stor andel planteproduktionen udgør. Særligt er der forskel på, hvor stor andel specialafgrøder udgør i de enkelte grupper. Bedrifter under 100 ha har stor andel af specialafgrøder (20 pct. mod 10 pct. for alle bedrifter i gennemsnit).

Dækningsbidrag og driftsresultat

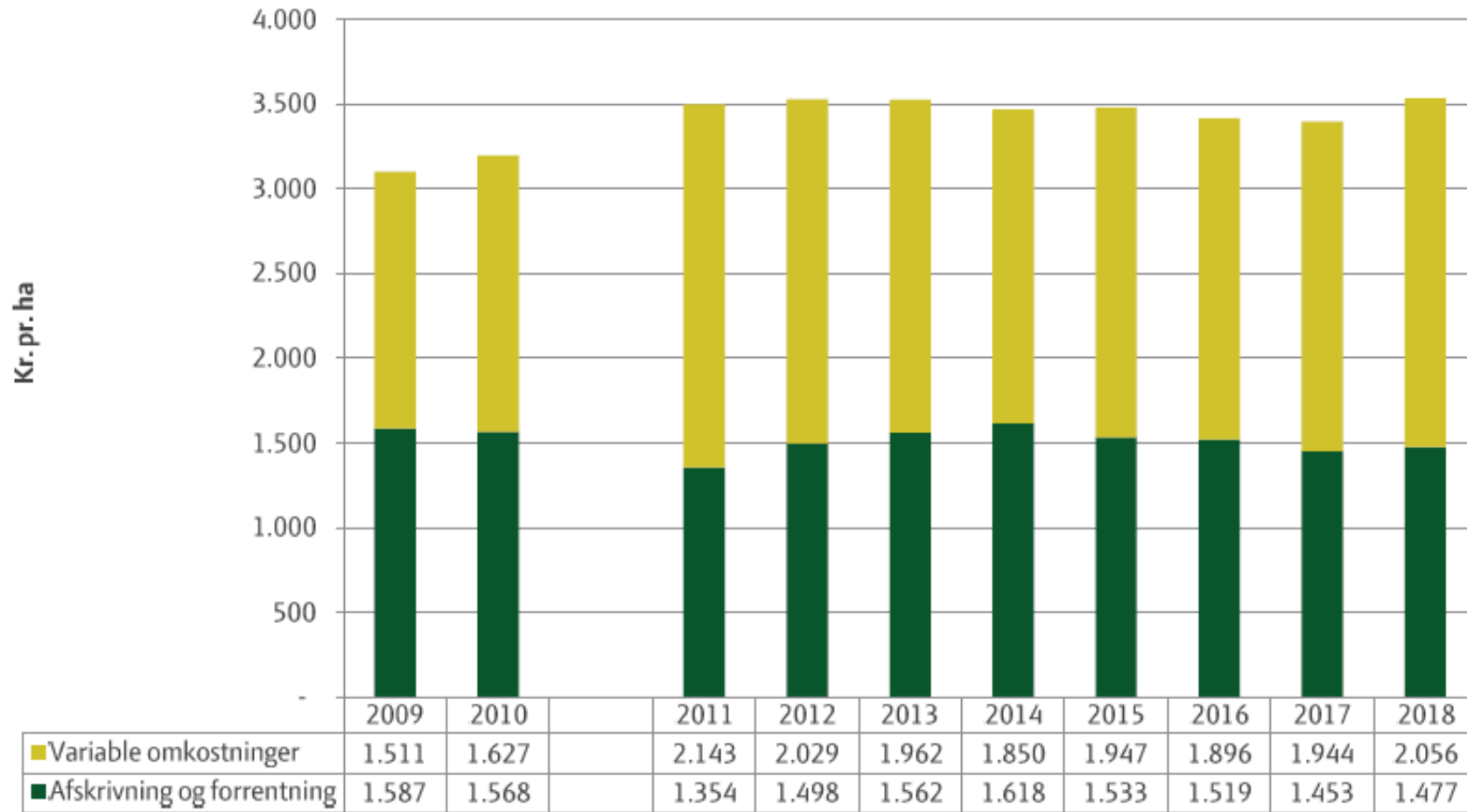

Figur 2. Udvikling i dækningsbidrag inklusive EU-støtte, kapacitets- og finansieringsomkostninger og driftsresultat i perioden 2008-2017 i årets priser (ikke korrigeret for prisudvikling).

Figur 1. *Udvikling i pris for dieselolie, salgspris foderhvede og gødning i perioden 2012-2018 med 2012 som indeks 100. Danmarks statistik og farmtalonline.dk.*

Maskinomkostninger i 2018-priser

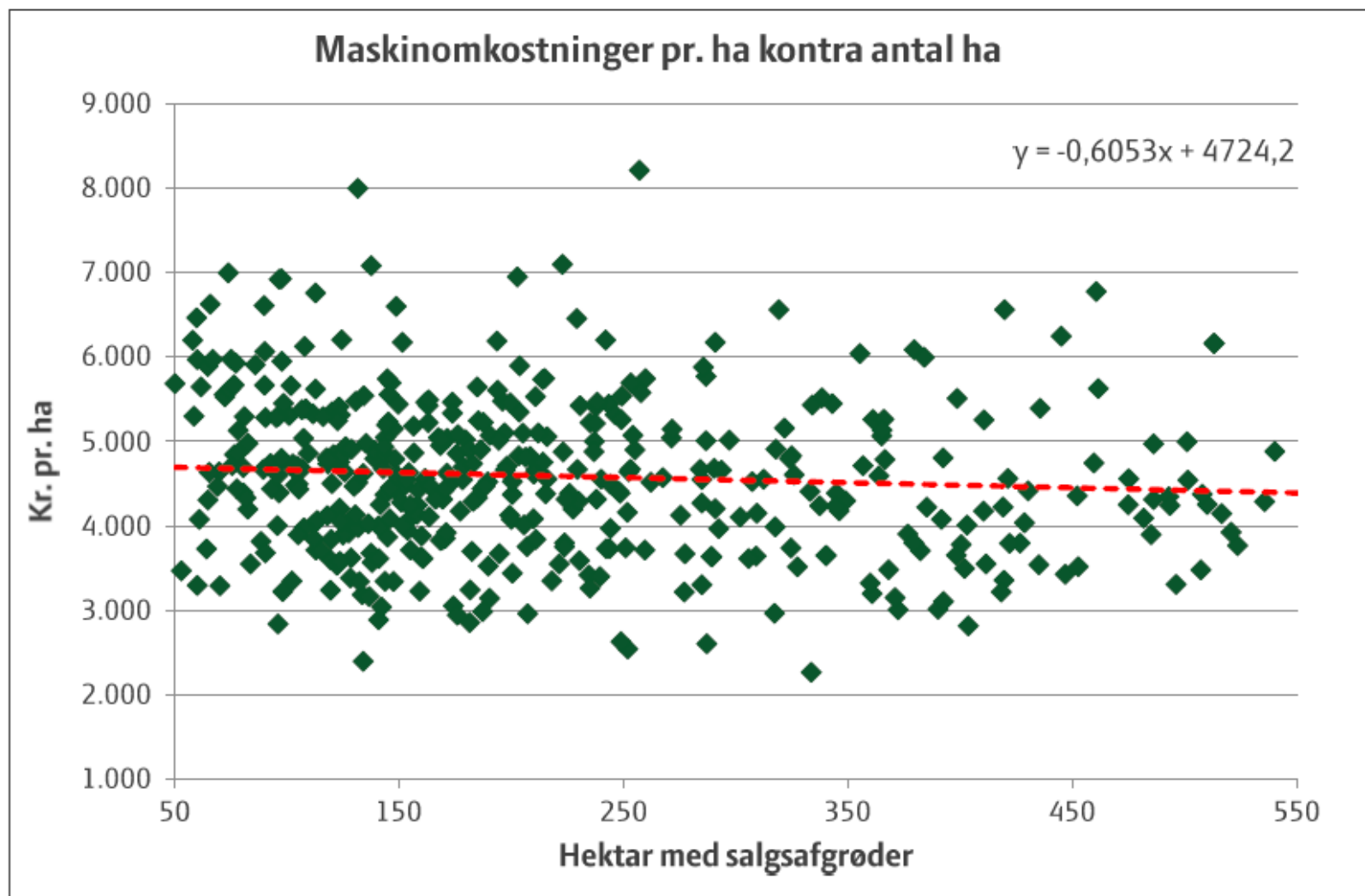
Figur 1. Maskinomkostninger korrigeret for den almindelige prisudvikling 2009-2018 (forbrugerprisindekset) for bedrifter med salgsafgrøder. Ved vurdering af tallene bør ændringer i datagrundlag for 2011 til 2018 i forhold til tidligere inddrages i vurderingen.

Tabel 2. Spredning i maskinomkostninger, bedrifter med salgsafgrøderne korn, raps og frø

2018	Laveste tredjedel	Mellemste tredjedel	Højeste tredjedel
Antal ejendomme	157	157	156
Areal i gennemsnit	255	265	239
Kr. pr. ha			
Vedligehold	772	972	1.270
Maskinstation	414	514	647
Brændstof og diverse	516	558	662
Variable i alt	1.702	2.043	2.580
Afskrivning	623	1.049	1.471
Forrentning	99	157	212
Faste i alt	721	1.206	1.683
Maskinomkostninger i alt, kr.	2.424	3.249	4.263

Tabel 3. Variationen i maskinomkostninger. De første fire kolonner er baseret på driftsgrensanalyser på bedrifter med salgsafgrøder. De sidste tre kolonner er baseret på driftsgrensanalyser på bedrifter med specialiseret frø, stivelseskartofler og fabriksroer. Gennemsnitstallene dækker over en stor variation i datagrundlaget

	Salgsafgrøder						
Bedriftstype	Planteproduktion		Svineproduktion				
	Lerjord	Sandjord	Lerjord	Sandjord	Specialiseret frø	Fabriksroer	Stivelseskartofler
Antal ejendomme	113	48	221	204	19	105	36
	Kr. pr. ha						
Vedligehold	1.028	842	1.056	964	1.025	1.486	1.311
Maskinstation	266	436	561	660	593	1.562	3.112
Brændstof og diverse	523	562	571	624	602	753	1.264
Variable i alt	1.817	1.841	2.188	2.248	2.220	3.800	5.687
Afskrivninger	1.157	951	1.039	1.006	906	1.230	1.086
Forrentning	538	408	463	442	458	640	462
Faste i alt	1.695	1.358	1.502	1.448	1.364	1.870	1.548
Maskinomkostninger i alt	3.512	3.199	3.690	3.696	3.585	5.670	7.235

Figur 3. Maskinomkostninger pr. ha som funktion af arealet for driftsgrensanalyser, bedrifter med salgsafgrøderne korn, raps og frø

Business Check - benchmark på produktion og økonomi

Udvikling fra 2017 til 2018

Tabel 2. Udvikling i hovedresultaterne fra 2017 til 2018

		PLANTEAVLSBEDRIFTER		SVINEBEDRIFTER	
		LERJORD	SANDJORD	LERJORD	SANDJORD
Gns. kornudbytte, hkg pr. ha	2017	79	63	81	66
	2018	↓ 56	↓ 47	↓ 57	↓ 49
Fremstillingspris, kr. pr. hkg	2017	133	144	128	139
	2018	↑ 200	↑ 183	↑ 175	↑ 187
Dækningsbidrag, kr. pr. ha	2017	7.288	5.601	7.309	5.891
	2018	↓ 5.835	↓ 5.516	↓ 6.282	↓ 5.348
Maskinomkostninger inkl. arbejde, kr. pr. ha	2017	4.502	4.469	4.535	4.363
	2018	↓ 4.288	↓ 4.374	↑ 4.565	↑ 4.625

Business Check - benchmark på produktion og økonomi

Landmanden kan sammenligne egne resultater med spredningen i resultater for en gruppe af bedrifter, der ligner hans.

Laves på baggrund af regnskaber og fordeling af omkostninger på driftsgrene salgsafgrøder, grovfoder, mælk, grise osv.

Salgsafgrøder = korn, frø og raps.

Tabel 3. Fraktilanalyse 2018 – salgsafgrøder, lerjord

354 BEDRIFTER I GRUPPEN	STÆRK KONKURRENCEEVNE							STORT FORBEDRINGSPOTENTIALE			
Fraktil	5%	10%	25%	33%	40%	50%	60%	67%	75%	90%	95%
Udbytte pr. ha vårbyg, hkg	65	60	55	51	50	47	44	42	40	34	30
Udbytte pr. ha vinterhvede, hkg	89	86	80	76	74	69	66	64	60	50	44
Udbytte pr. ha vinterbyg, hkg	81	76	70	67	65	60	57	54	50	42	38
Udbytte pr. ha rug, hkg	80	75	63	61	60	56	53	51	49	39	34
Udbytte pr. ha vinterraps, hkg	49	47	42	41	39	37	35	33	30	23	18
Fremstillingspris kr/hkg korn	107	119	143	152	161	177	190	203	214	258	281
Bruttoudbytte i alt	11.367	10.832	9.762	9.396	9.121	8.699	8.284	7.995	7.551	6.065	5.501
Stykomkostninger i alt	1.748	1.914	2.213	2.323	2.419	2.582	2.703	2.816	2.952	3.372	3.591
Dækningsbidrag	8.631	8.232	7.306	6.760	6.490	6.051	5.604	5.310	4.869	3.764	3.020
Maskinomk. inkl. arbejde pr. ha	3.212	3.441	3.936	4.232	4.438	4.670	4.889	5.131	5.363	6.083	6.626
Øvrige omkostninger ha	614	720	1.002	1.100	1.227	1.367	1.513	1.641	1.804	2.339	2.643
Rest til jordleje før EU-støtte pr. ha	2.897	2.284	1.160	798	311	-208	-803	-1.304	-1.809	-2.932	-3.772
Jordleje fratrukket EU-støtte pr. ha	-386	131	831	1.111	1.288	1.587	1.903	2.049	2.334	3.140	3.639
Resultat, driftsgren pr. ha	1.519	948	-126	-780	-1.185	-1.775	-2.425	-2.881	-3.401	-4.963	-5.455

Også for økologer

Tabel 6. Fraktilanalyse 2018 – salgsafgrøder, økologisk

97 BEDRIFTER I GRUPPEN	STÆRK KONKURRENCEEVNE											STORT FORBEDRINGSPOTENTIALE			
Fraktil	5%	10%	25%	33%	40%	50%	60%	67%	75%	90%	95%				
Udbytte pr. ha vårbyg, hkg	50	46	43	40	37	34	33	30	29	24	22				
Udbytte pr. ha rug, hkg	60	57	50	49	44	41	40	37	35	30	28				
Udbytte pr. ha havre hkg	48	47	39	37	35	31	29	28	27	22	19				
Fremstillingspris kr/hkg korn	152	167	225	238	245	265	286	294	299	356	399				
Bruttoudbytte i alt	13.643	12.849	10.901	10.169	9.803	9.131	8.667	8.323	8.002	7.106	6.495				
Stykomkostninger i alt	785	888	1.049	1.116	1.186	1.312	1.438	1.539	1.647	2.076	2.210				
Dækningsbidrag	12.079	11.410	9.425	8.818	8.366	7.755	7.501	7.167	6.857	5.506	4.704				
Maskinomk. inkl. arbejde pr. ha	3.267	3.592	4.284	4.686	4.809	5.066	5.437	5.561	5.846	6.802	7.358				
Øvrige omkostninger ha	438	565	752	876	989	1.157	1.208	1.346	1.412	1.614	1.749				
Rest til jordleje før EU-støtte pr. ha	5.352	4.501	3.212	3.011	2.623	1.744	1.330	620	-1	-1.259	-1.768				
Jordleje fratrukket EU-støtte pr. ha	-756	-400	485	567	782	1.144	1.411	1.674	1.842	2.718	3.320				
Resultat, driftsgren pr. ha	5.509	4.234	2.158	1.464	1.057	459	23	-365	-891	-2.532	-3.713				

Tabel 10. Fraktilanalyse 2018 – fabriksroer

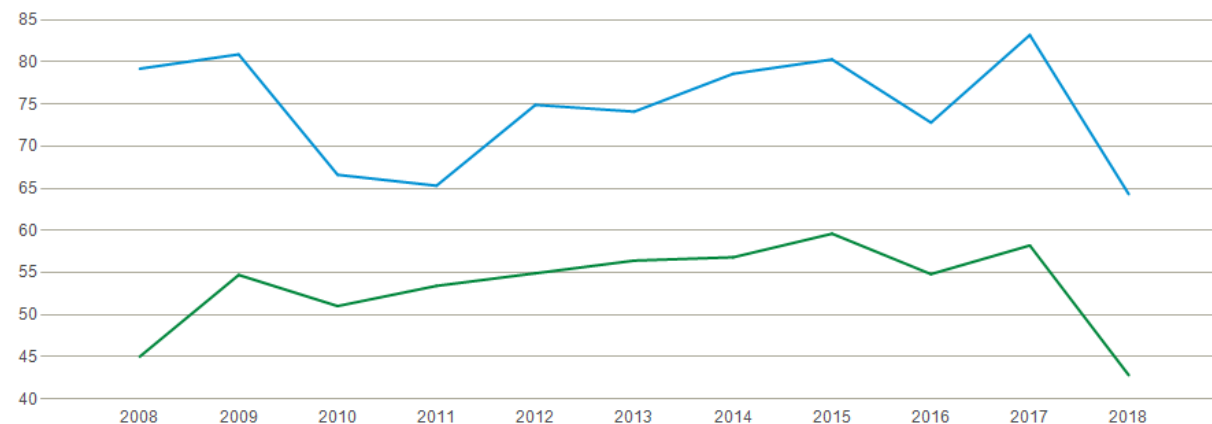
98 BEDRIFTER I GRUPPEN	STÆRK KONKURRENCEEVNE											STORT FORBEDRINGSPOTENTIALE			
Fraktil	5%	10%	25%	33%	40%	50%	60%	67%	75%	90%	95%				
Udbytte pr. ha fabriksroer, ton polsukker	13,5	13,3	12,3	12,2	11,9	11,6	11,4	11,0	10,6	9,6	8,7				
Bruttoudbytte i alt pr. ha	18.322	17.463	16.520	16.033	15.874	15.491	14.802	14.612	13.921	12.784	11.658				
Stykomkostninger i alt pr. ha	3.634	4.590	4.964	5.278	5.317	5.610	5.813	5.914	6.095	6.794	7.101				
Dækningsbidrag pr. ha	12.538	12.191	11.009	10.501	10.278	9.723	9.267	8.814	8.051	6.789	5.864				
Maskinomk. inkl. arbejde pr. ha	4.947	5.325	6.335	6.740	6.929	7.314	7.681	8.030	8.314	10.247	11.025				
Øvrige omkostninger ha	740	1.015	1.347	1.590	1.679	1.866	2.016	2.166	2.306	2.686	3.113				
Rest til jordleje før EU-støtte pr. ha	4.070	3.531	2.329	1.570	1.067	276	-724	-1.429	-1.949	-4.164	-4.933				
Jordleje fratrullet EU-støtte pr. ha	41	499	1.054	1.316	1.398	1.991	2.242	2.327	2.540	3.908	4.062				
Resultat, driftsgren	3.338	2.536	117	-709	-966	-1.787	-2.664	-3.266	-4.163	-6.923	-7.660				

Udvikling i produktivitet

Høstresultat

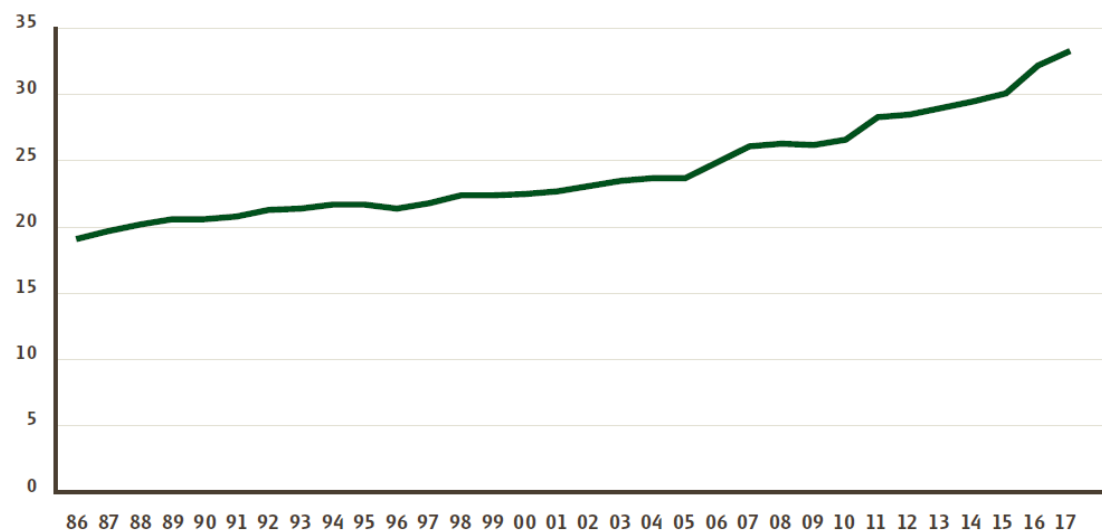
Enhed: **Gennemsnitsudbytte, hkg pr. hektar** | Område: **Hele landet** | Afgrøde:

— Vinterhvede — Vårbyg

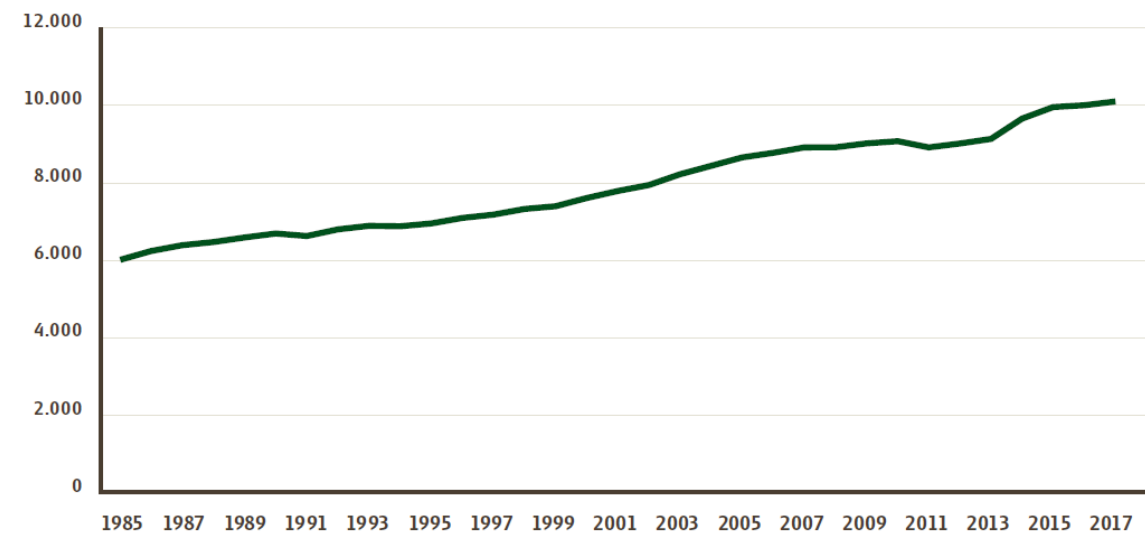
Kilde: Danmarks Statistik

Figur 2.3 Gennemsnitligt antal producerede grise pr. årssø

Kilde: SEGES, Produktionsøkonomi Svin 2017.

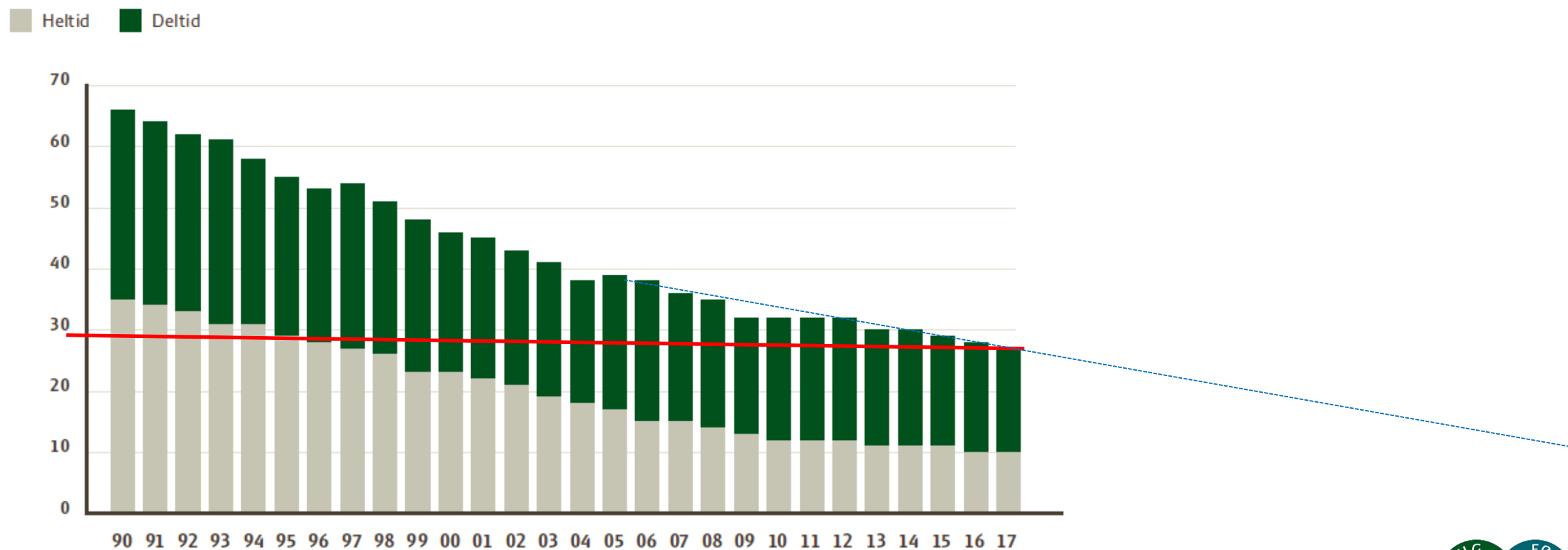
Figur 2.2 Gennemsnitlig mælkeydelse pr. malkeko, 1.000 kg.

Kilde: Landbrug & Fødevarer, Mejeristatistik 2017.

Strukturudvikling – stordriftsfordele

Figur 2.1 Udviklingen i antal bedrifter, 1.000 stk.

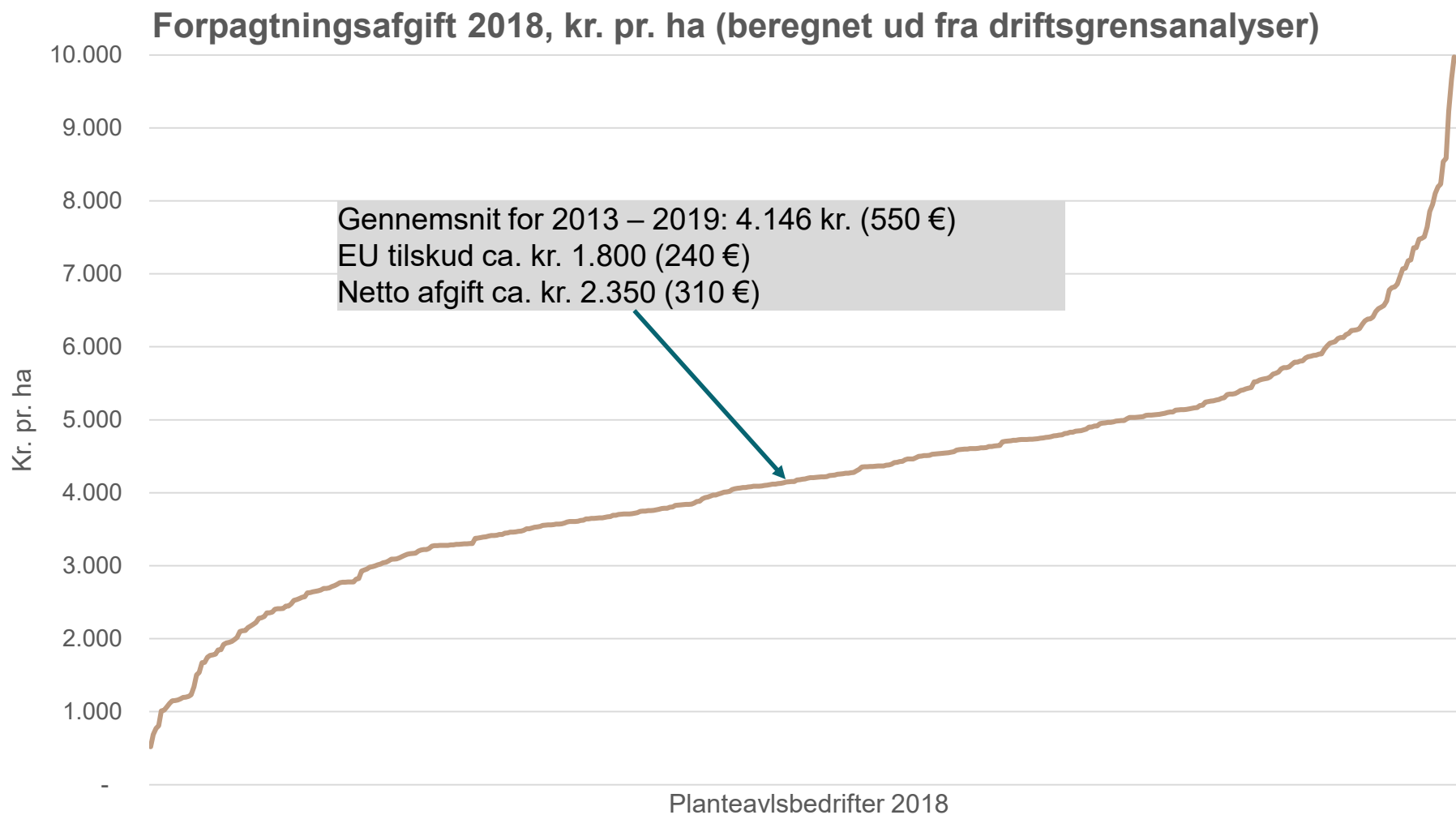

Anm.: Databrud i 2008 skyldes ny opgørelsesmetode fra Danmarks Statistik. I opgørelsen for hel- og deltidslandbrug tælles de helt små bedrifter ikke med, hvilket er årsagen til at figuren viser færre bedrifter end tabel 2.3

Kilde: IFRO og Regnskabsstatistik fra Danmarks Statistik, tabel JORD2 og JORD3.

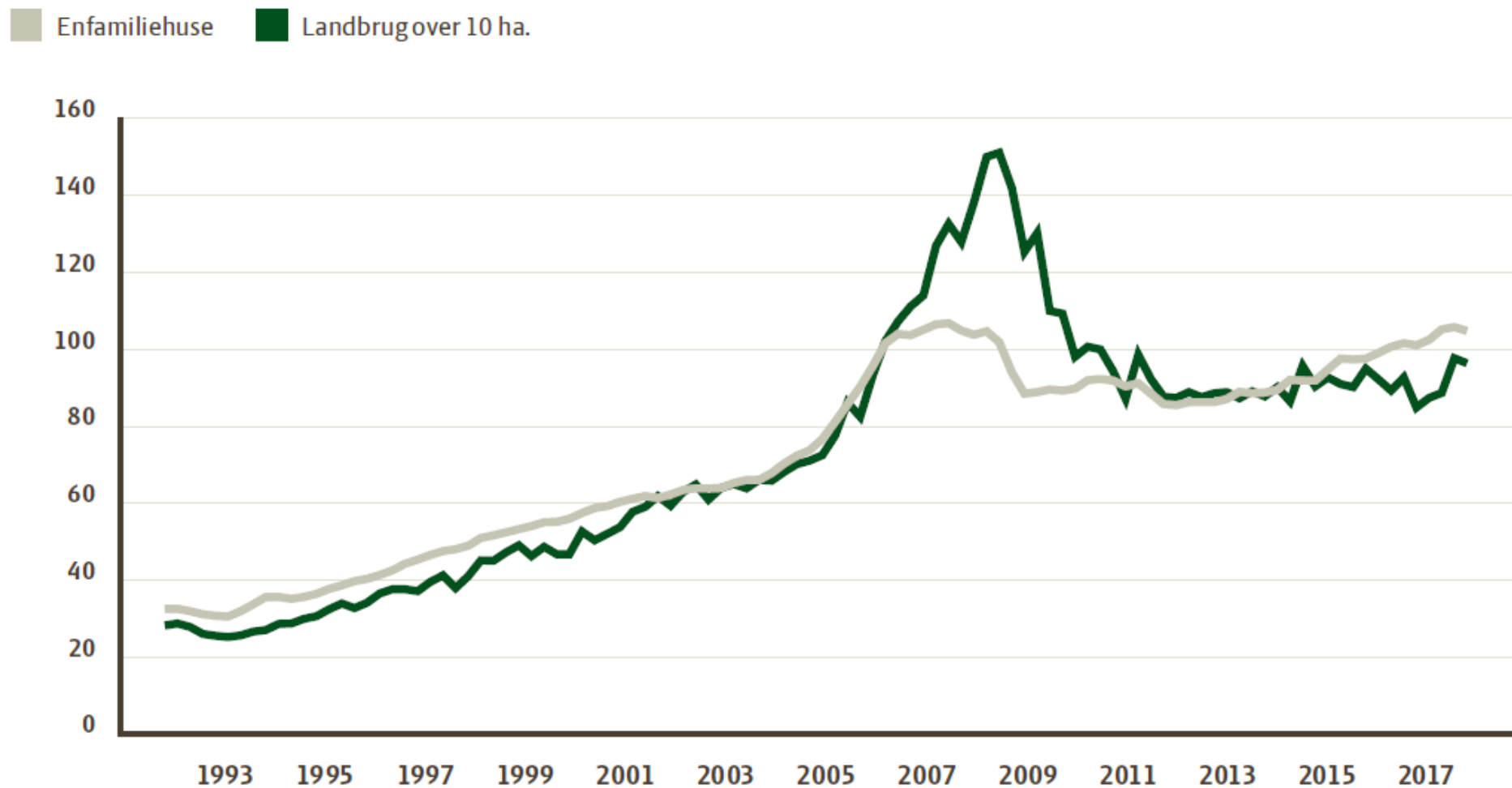
Betalt jordleje - forpagtningsafgift 2018

Prisudvikling på landbrugsejendomme

- Prisen på en ha landbrugsjord har været meget afhængig af jordtype og husdyrtætheden i området.
- Risiko for tab af næringsstoffer til vandmiljø medfører bl.a. krav til afgrødevalg og tilladte mængder af næringsstoffer, afhængig af risikoen. Produktionen og prisdannelsen på jord kan påvirkes.

Figur 2.12 Prisindeks for ejendomssalg efter ejendomskategori og tid, indeks 2006=100

Kilde: Danmarks Statistik, specialkørsel samt tabel EJEN5.

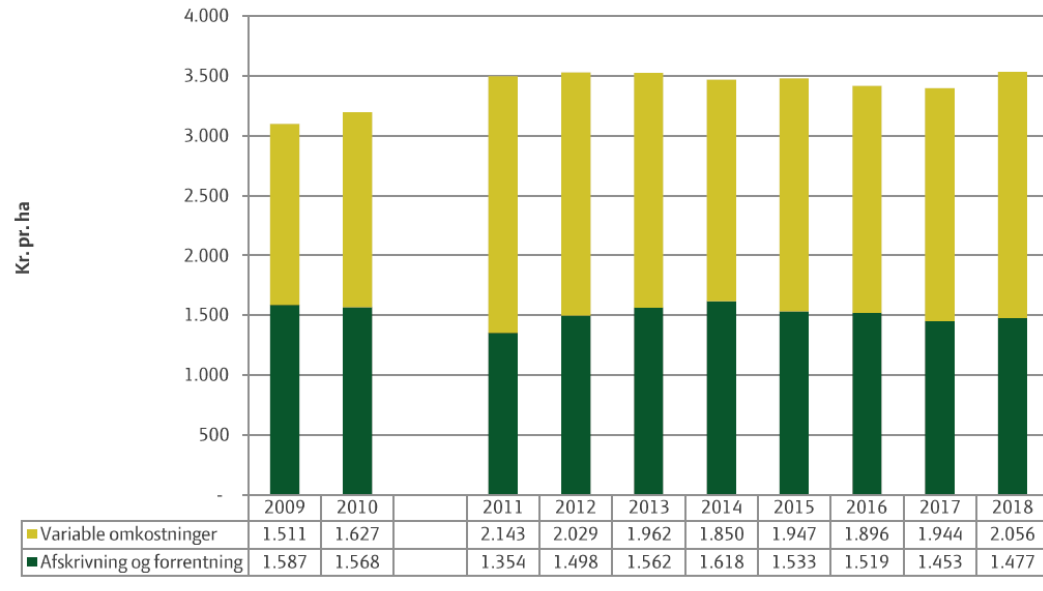
”Tommelfingerregel” transportomkostninger

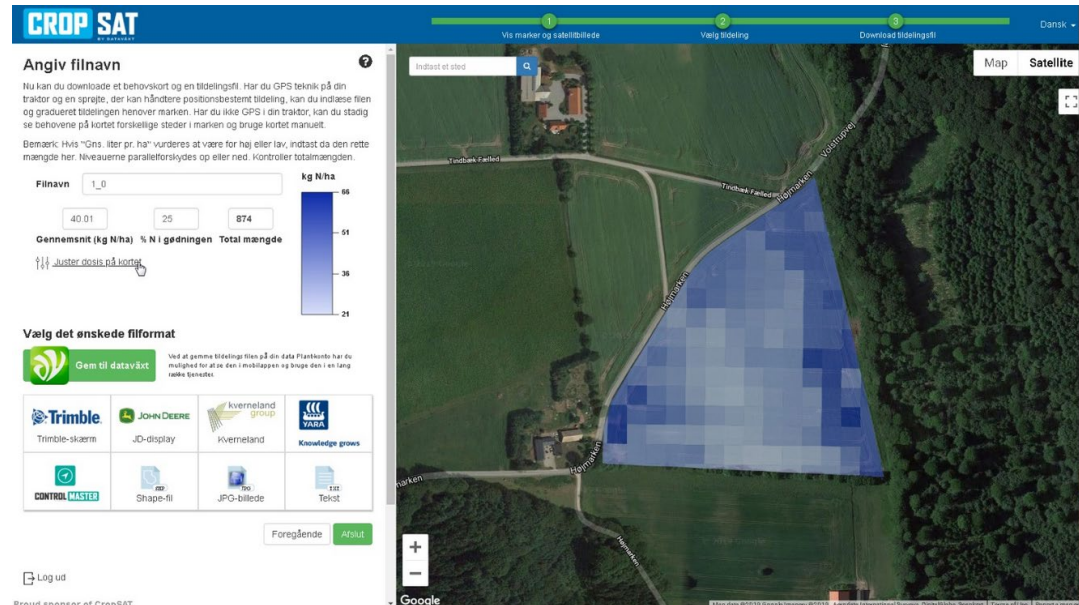
- Korn u. gylle u. halm ~ 100 kr. pr. km pr. ha pr. år
- Korn m. halm/majs, m. gylle ~ 200 kr. pr. km pr. ha pr. år
- Græs m. gylle: ~ 300 kr. pr. km. pr. ha pr. år

- dyrere ved markstørrelse under 10 ha, billigere ved større sammenhængende arealer

Maskinomkostninger i 2018-priser

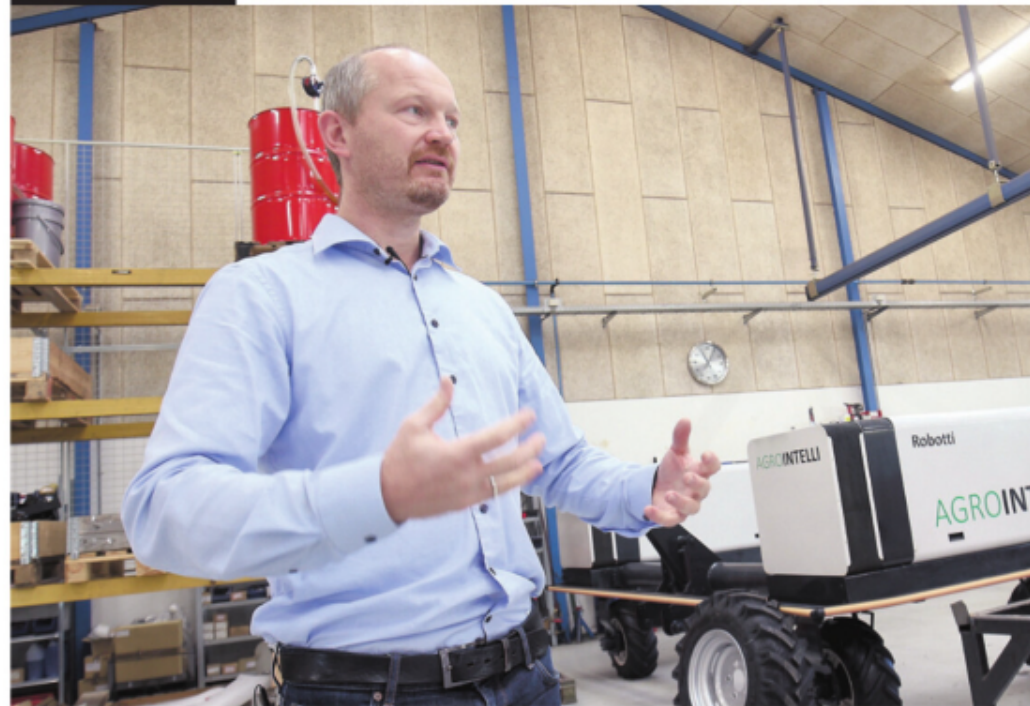

Figur 1. Maskinomkostninger korregeret for den almindelige prisudvikling 2009-2018 (forbrugerprisindekset) for bedrifter med salgsafgrøder. Ved vurdering af tallene bør ændringer i datagrundlag for 2011 til 2018 i forhold til tidligere inddrages i vurderingen.

NYHED

Udvikling: Følg med her i avisen og på nettet når Agrolntelli udvikler en helt ny robot med tre gange så mange kræfter.

Robotten i baggrunden er den første model fra Agrolntelli. Men stilen i den nye er den samme, siger Ole Green.

5 trin

- 1. Uge 40:** Kalibrering og første interne test af den samlede maskine.
- 2. Uge 41:** Emmissionstest i samarbejde med motorleverandør. For at motoren kan godkendes, skal den prøves i den færdige maskine.
- 3. Uge 43:** Første demonstrationer for landmænd.
- 4. Uge 45:** Officiel lancering af Robotti model 2020.
- 5. Uge 46:** Udstilles på Agritechnica for landmænd og forhandlere fra store dele af verden.

Robot bliver tre gange så stor og kan løse mange flere opgaver

Robotti, der er konstrueret af Agrolntelli, får 150 hestekræfter og kan sælges til samme pris som en tilsvarende traktor med auto-styring. Den kommer på det helt rigtige tidspunkt.

Af Torben Worsøe
two@landbrugsmedierne.dk
tlf. 33 39 47 47

Hvad gør kartoffelproducenterne, når de ikke længere må bruge Reglone?

Det er det, man kalder et godt spørgsmål, fordi der ikke rigtigt er no get svar.

Eller er det? Agrolntelli, der har Ole Green som direktør, kommer med et godt bud på et svar.

En robot med 150 hestekræfter, der kan trække for eksempel en slagleklipper og som kan arbejde stort set i døgndrift, kan udføre arbejdet.

Og robotten er ved at blive konstrueret dels på firmaets værksted i Lem, dels i konstruktionsafdelingen i Arhus.

»Lige nu er vi ved at samle den første i den nye serie, som vi officielt lancerer på Agritechnica«, fortæller Ole Green.

Det rigtig spændende lige nu er, at vi i løbet af de næste to-tre uger skal køre emmissionstest. I slutningen af oktober skal vi gerne kunne demonstrere robotten for landmænd

Den nye model kan forsynes med en eller to motorer med 75 hestekræfter. Den nye motor opfylder Euro-norm 5.

I første omgang er robotten henvendt til landmænd, der har behov for at afpudse frøgræsmarker uden at

skulle køre på marken med tungt maskineri. Men på bare lidt længere sigt kan den løse en lang række opgaver i planteavl.

»Afpudsningen er ekstremt vigtig af hensyn til udbyttet. Men ofte skal det gøres, når der også er en masse andre opgaver på et landbrug«, konstaterer Ole Green.

De betydeligt større kræfter betyder, at der også stilles større krav til ophænget. Derfor er der også udviklet et nyt ophæng, der kan håndtere kraftigere redskaber.

»Vi har allerede testet det nye ophæng også med en fræser, og det er godt at se, at det svarer til de forventninger vi havde efter at have lavet simuleringer i computeren.

Konstruktionen af den nye Robotti-navnet er endnu ikke helt på plads – er baseret på erfaringerne fra den første model. Det betyder også, at det grundlæggende design er det samme på de to modeller. Men den nye score Robotti kan for eksempel forsynes med bredere dæk, der mindsker jordtryk ket endnu mere end den lave vægt i forvejen er en garanti for. I forvejen er robotten forsynet med større dæk med en større trædeflade.

»Det rigtige spændende lige nu er, at vi i løbet af de næste to-tre uger skal køre emmissionstest. I slutningen af oktober skal vi gerne kunne demonstrere robotten for landmænd.

Den 10. november skal den så præsenteres på Agritechnica.

Hvor skal vi lægge fokus i styringen?

- Det der giver
 - Høje udbytter
 - Gode priser – køb og salg
 - Lave omkostninger – styk, maskiner, arbejde og jordleje
- *Produktionen skal også tilpasses til fremtiden...*
 - *Risicihåndtering - dyrkningssikkerhed – styr på ukrudt og næringsstoffer*
 - *Kapacitetsudnyttelse og lønsomme arbejdstimer – strukturudvikling og automatisering*
 - *Regler og rammevilkår*